Ч. 288 (12.944). Львів, пятниця 25. грудня 1931. Poeztowa opłatę załacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долр. Франції, Голандії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Прорив у виконанні пятирічки.

Спершу комуністи впевняли, що пятирічку виконають за пять років, потім дійшли в соціялістично-ленінському розмаху до твердження, що за чотири роки, а були й такі загорільці, які в замашному „соцзмаганні“ бралися за три роки перемінити аграрну країну на промислову. А нехай би був там хтось щонебудь сказав проти „перевиконання“ три- чи чотирорічної пятирічки!! Булоб йому горе! Його не тільки вилаялиб, але й показалиб шлях на Соловки. Але час ішов, життя показувало, де правда, а величезний розмах розбився об такі дрібні речі як брак транспортних засобів, недотягнення в цілій низці промислових галузей, а вкінці в повній зневірі широких мас про можливість виконання такого діла. І там у верхах радили над новою пятирічкою, а про теперішню оголосили, що вдоволені колективізацією на 50—70 проц., а виконанням індустріялізації країни на 60 проц. А до того нагло повернено лице індустріялізації до Азії, залишаючи цим комуністам, що по українськи балакають дома, лише посмак. Мовляв, нема чого здаватися союзові на хахлацьку індустрію. Цей зворот в горі, це не якийсь новий пляновий підхід до справи, — а прорив у виконанні пятирічки, який різко виступив у низах.

Цей прорив найкраще ілюструє сама комуністична преса, яка просто засипана погрозами в сторону тих, що роблять цей прорив. Забувають, що ці бідолахи голодні й холодні та що ім не то що не збірається на „соцзмагання“, а просто не мають вони найконечніших життєвих умовин. Ось вирізки з **одного** тільки числа київської „Пролетарської Правди“ (з 6. грудня ц. р.), що показують виразно цю прірву, яку не так легко загатити.

У передовій читаємо про виконання фінпляну IV. кварталу ц. р. ось що:

„Проте треба відзначити, що покажчики листопада, коли ми виконали зустрічний квартальний плян мобілізації коштів на 66,6 відс., говорять, що саме тут темпи нашої боротьби послабли, що фінансові, кредитові та оперативні організації, заспокоївшись на досягненнях попередніх кварталів, поклалися на самоплив, іноді виявляючи одвертий опортунізм у фінансовій роботі.

Нерівномірність надходжень з окремих видів платежів, уповільнення темпів мобілізації коштів і пайонагромадження, послаблення масово-організаційної роботи, уповільнення темпів у боротьбі за торгфінплян — ось ті основні моменти, що спричинилися до невиконання щонайменшого завдання квартального пляну...

...Надто великий прорив у мобілізації коштів утворився на селі, де з необовязкових платежів виконано тільки 37,6 відс. Але і з обовязковими платежами у нас ще не гаразд. Багато сіл приміської смуги недозволенно відстають. Сільсько-господарський податок, страхові внески, самооподаткування ще далеко не зібрані, хоч терміни цих внесків уже давно минули.

Отсе про фінанси. А про виконання плянів індустріялізації в статті „Недодані тони сталі й чавуну обвинувачують“ читаємо про такі „ударні“ досягнення:

Вже протягом двох місяців сталеливарний цех „Більшовика“, що одержав перехідний червоний прапор заводу, не виконує пляну. У листопаді теж не поліпшала робота цеху: плян недовиконано на 16 відс. (замість 235 тонн чистої сталі випустили тільки 198 тонн). А от браку не меншає, а навпаки — щоразу збільшується. 31532 кгр. сталі пішло в брак. З них майже 13 тис. кгр. браку з вини адміністрації, через неправильну конструкцію моделів тощо.

Найкращі бригади цеху в листопаді здали темпи. Бригада Пустового, примірюм, виконала плян тільки на 71 відс. Бригада Цибулька, що протягом декількох місяців систематично перевиконувала пляни, в листопаді працювала зовсім погано — плян виконано на 62 відс. Браку 26 відс. Бригада Найденка дала браку 30,8 відс.

І це один з передових і відзначених заводів. А в другому цеху цього заводу ось що:

Чавуноливарний цех „Більшовика“ виконав листопадову програму тільки на 46,6 відс. Крива браку по цеху досягла недозволених розмірів. Брак дорівнює 139 тоннам — 19,9 відс. до придатного лиття.

1001 година простою за листопад — наслідок ганебного господарювання. Ще досі бригади не одержують реальний плян роботи: бригада Брожечка одержала за листопад 45,6 відс. позапляновоі роботи, бр. Осадчука — 48,6 відс., бр. Курганова — 36,9 відс. тощо.

Але некраще і в транспорті. В окремій статті „Промисловість не виконує замовлень транспорту“ говорять числа, що заводи просто саботують замовлення залізниці і їх не виконують. Поза докладними числами подано такі загальні помічення:

До місячника боротьби за виконання замовлень транспорту, оголошеного Червонопрапорним гальмовим заводом, деякі промислові підприємства ще не включилися, ба навіть уперто не виконують взятих замовлень для ПЗз.

Для будівництва колії ПЗз потрібні рейки, прогоничі, підкладші, накладки, виличні переводи (англійського типу) та багато інших матеріялів, проте з постачанням їм зволікають.

Не домагають теж всякі інші праці влади і підприємств. Відома акція за обмеженням палива виглядає ось як:

Заощадження палива по підприємствах Києва за час тримісячника становить мізерну цифру. По багатьох підприємствах і досі паливо лежить просто неба, його ніхто не охороняє, беруть „на око“, по дорозі розсипають, нема ніякого контролю у витрачанні палива.

Щоби не вибірати односторонно треба навести з цього числа „Пр. Правди“ зі статті „Буряки для виробництва цукру, а не для годівлі худоби“ отсей образок з „усмиреного“ радянського села, який характеризує виконання пятирічки на селі:

ТАЛЬНЕ, 5. грудня. По селах, що обслуговують Вільховецьку цукроварню, працюють тепер бригади київської парторганізації, а також бригади „Правди“, „Комуніста“ та Пролетарської Правди“. Основну увагу бригади приділяють боротьбі з затаюванням буряків. Бригади такі буряки знаходять на кожному кроці. Багато буряків куркульня та підкуркульники **заховали в ямах, при чому ці ями переорані та засіяні.** Це виявлено по селах Кайтанівка, Вербівці на Тальнівщині.

Часто приховують буряки і колгоспники.

За кілька день роботи бригади знайшли по льохах в с. Радчисі — 3.800 пуд., у Вербівці за один день знайдено 800 пуд.

ГОРОДИЩЕ, 5. грудня. На Пятаківській цукроварні звезено 65 відс. накопаних буряків. 131.000 цн. колгоспних буряків у полі.

Зберігають буряки абсолютно незадовільно. Накриті купи дають великий відсоток вялих зверху і мерзлих буряків.

У Вязівському, Хлистунівському, Мліївському, Горловецькому та Городищенському колгоспах сотні куп буряків лежать уже 60—70 день, мерзнуть і псуються. У Вязівському колгоспі виявлено 389 куп мішаних на 50 відс. цукрових буряків. У Городищенському не викопали 28 га. У Мліївському та Городищенському розбазарювання буряків набуло великих розмірів. Щодня згодовують понад 500 пуд. буряків. Бригади розгорнули боротьбу із злочинним ставленням до буряків та боротьбу за прискорене доставляння їх до цукроварні.

Нехай ці відомости з **одного** числа „Пр. Правди“ (а вони далеко не всі!), будуть зразком цих настроїв і розмаху в праці, про який так гарно вміють деклямувати комуністи, представляючи цілий Радсоюз, а зокрема українські землі, як просто захоплені виконуванням пятирічки, чи інших комуністичних помислів.

Українська кооперація і кріза.

(З розмови з інж. М. Творидлом, директором „Центросоюзу“.)

Українська кооперація в Польщі переходить нині важку пробу. Проходить пробу своєї господарської життєздатности, відпорности. „Пройде її чи ні?“ — мимохіть зроджується у нас такий запит, коли бачимо як від часу до часу захитається, а то й валиться одна з численних кооперативних комірок. Весь український загал цікавиться долею чи недолею своєї кооперації, бо ця кооперація — це стихійний вияв змагань українського громадянства під Польщею до господарського самовідродження та відбудови чи перебудови свого господарського буття.

Цікавий, як оцінюють під цю пору небезпеку крізи для нашої кооперації чинники, що стоять на її верху — говорю на цю тему з одним із директорів „Центросоюзу“ інж. *Творидлом*, старим, кооперативним робітником передвоєнної доби.

Говоримо про причини світової крізи, її проявів — безробіття, брак гроша, „демпінг“ і господарське положення Польщі.

— *Як-же оцінюєте, пане директоре, теперішній стан крізи?*

— Що впадає в очі у ланцюзі дотеперішніх проявів крізи — каже мій співрозмовець — це *заник довіри* до вартости людей, гроша, векслів, ґрунту, банку, будинку. Словом — всіх до всіх і до всього. Люди бояться держати гріш в готівці все одно, чи дома чи в краєвих або заграничних банках, бо сьогодні нема вже такого краю, про який зовсім певно можна би сказати, що там не буде девалюації і гріш не втратить вартости. Сьогодні промисловець не вірить купцеві, купець урядовцеві і так дальше. Словом, загальне недовіря, зневіра, депресія. А вже найбільше вона в тих державах, в яких політичні відносини доводили до підривання торговельних звязків, або де купецька несолідність громадян підкопала довіря закордону. У тих державах ситуація громадян під цю пору жалюгідна. Там добрий гріш утік вже давно з краю, бож він найбільше боязкий. А край при браку гроша, це так як людина без крови...

— *Чи у нас, у Галичині, таке саме невідрадне положення?*

Знаєте, ми і поляки дивні у своїй психіці. Коли богатші поляки, не маючи довіря до своїх установ, ховають свої капітали за границею і навіть резиґнують з відсотків, ми дуже часто ховаємо свої дрібні капітали по польських та жидівських установах, не маючи довіря до своїх. А грішнь небезпека всюди однакова, як для них так і для нас. Це лише струсий спосіб думання: ховати голову в пісок. Бо коли навіть казати про

катастрофу, то краще, коли добро пропадало би таки між своїми! Вислідом такої нашої „політики“ є те, що наші промислові, торговельні та кредитові установи хворіють вічно на брак оборотового капіталу. Неодна наша установа могла би працювати правильно і зі зисками, колиб всі наші ощадности найшлись у власних кредитових установах.

Якжеж серед тих обставин працює „Центросоюз“?

— Мушу передовсім осьщо зазначити: Коли брак довіря підриває всіх і вся, то кооперація в цілому світі, та зокрема кооперація, оперта на селянах, користується в купецькому світі ще розмірно найбільшим довірям. Воно, на мою думку, зовсім оправдане, бо хоча селянин найбідніший, а проте це ще найкращий платник. Цей погляд став у торговлі вже навіть до деякої міри аксіомою. Коли селянин не викупив сьогодні векселя, викупить його завтра, або хоч заплатить якусь рату і відсотки, а на решту можна буде сміло зaждати, бо остаточно господар з ґрунту не втече.

— *А купець?* — кидаю питання.

— Купець — це вже дещо інша поява. Він дуже часто нині тут, завтра там, а післязавтра — буває — шукай вітра в полі. Тому й не диво, що світ має навіть у Польщі до кооперації більше довіря. Зокрема до нашої, не здеморалізованої ніякими підмогами ні субвенціями, а опертої виключно на солідности і силах кооператорів, має купецький світ у Польщі і за границею ще найбільше довіря. Навіть, здається, більше у чужих, ніж у своїх.

Тому й „Центросоюз“ разом зі своєю підбудовою, який не розпливається — що правда — у розкошах, не кульгає теж так, як приватні підприємства.

В якій мірі відбилася кріза нашого села на „Центросоюзі“? — тягну дальше.

— Очевидно, що кріза села мусіла відбитися на нашій установі. Село обмежується у своїх закупах до мінімум. Ось приклади: „Центросоюз“ доставив у 1929 році товару на село за 18.815.408 зол., у 1930 році (себто у розгоні крізи) за 12,423.319 зол., а до 1. грудня 1931 р. вже лише за 8,937.510 зол. Як бачимо, за два роки крізи достава впала до половини. Упали головно інвестиційні потреби як погної, машини, будівляний матеріял, вугіль, дальше — блаватні товари (конфекція), такий „люксусовий“ для села крам, як електр. батерії, ба навіть харчі, як цукор та такий крам першої потреби, як нафта.

Щож на це „Центросоюз“?

— Пристосовується до обставин. У нього сьогодні два завдання: *кооперативна мораль і власний заробіток*. Першим змаганням „Центросоюзу“ це рятувати свою підбудову з наслідків колишньої „радісної творчости“, коли то все росло кредитом і на кредит, і дійти до того, щоби купно і продаж відбувалися в цілій організації від самого верху аж до низів *лише за готівку*. Це радикальний гамулець проти дальшого задовжування Повітових Союзів і їх кооператив.

Друге завдання — це *наладнання збуту сільсько-господарських продуктів* зі села: яйця, безроги, збіжа, фасоля, домашня птиця. Тим робом уможливиться доплив готівки на закупно товарів. Поволи проводиться отсі замисли в життя. Ось хоч би експорт яєць, започаткований ще в 1929 р., сконцентрувався тепер в руках „Центросоюзу“. Це сконцентрування дало крім поважних матеріяльних користей в цінах для експортуючих Повіт. Союзів, ще й моральний успіх, бо „Центросоюз“, виступаючи за границею як одинокий експортер, навязав звязки з найбільшими імпортерами західної Европи, а подаючи добру якість товару, здобув для нашої кооперації таке довіря, що яйця зі знаками нашої кооперації мають найбільший попит з усіх інших з Польщі. Також в краю брав „Ц. С. участь у всіх працях експортерів і державних чинників та не допустив до скартелізування закупів по селах, чим відвернув небезпеку нового визиску нашого села. З року на рік підвищується експорт яєць за границю. В р. 1929 пішло 109 ваґонів, в 1930 р. 111., а в 1931 р. 155 ваґонів.

А кооперативна продукція? — питаю.

Кооперативна продукція, це дуже важний чинник у нашій кооперативній програмі. Спроби в багатьох ділянках продукції вже зробив „Центросоюз“ і рожні Повіт. Союзи, а навіть низові кооперативи. Центросоюзне мило і нитки вже загалові добре знакомі. Сьогодні продукує „Ц. С.“ мила понад 40 ваґонів річно. Незабаром „Ц. С.“ розпічне інші ділянки продукції, але не говорімо про те передчасно. Деякі Повіт. Союзу збувають свині до бекопарень. Отворено також 5 мясарень, де продається власного виробу вепровину.

Істнують 4 кооперативні пекарні, основані при Повіт. Союзах, або самостійні. Стількиж млинів, заснованих на чисто кооперативному підложу, поминаючи багато інших млинів з частинними вкладами приватних осіб. Слід зазначити вдатні спроби на ріжних інших ділянках продукції — з пастою, муштардою, паперцями і туткам и т. п. Якщо робота в тих ділянках наладнується пиняво, то вина цього в браку капіталів. *Кооперативна продукція вимагає вкладів, а ще більше знання*, практичного вишколення, якого у нас ще менше, ніж капіталів. Але наука поступає. В цій ділянці працює „Центросоюз“ у повному порозумінні і співпраці з „Ревізійним Союзом“. Крок за кроком вишколюється людей на курсах, при люстраціях, ревізіях. Тут дуже важне завдання сповнює „Сільський Господар“ і „Просвіта“, от хоч би сільсько-господарською школою у Милованні. Так отже боремося з крізою і є надія, що її поборемо, хоча напевно не обійдеться без жертв.

Чи маєте на думці деякі Повітові Союзи, що попадали?

— Так. Додам, що попадали лише ті, що працювали несолідно, як ПСК Тлусте, Косів, такі, що найшлися у платничих труднощах через надмірне боргування. У клопотах є ще й ті, що виломлювалися із кооперативної дисципліни і пробували щастя у приватних фірмах. Але загал Повіт. Союзів і кооператив приноровився до вимог часу, так, що небезпека не грозить.

Як ставиться наша суспільність до господарської кооперації?

— На загал з кожним роком краще. Наше громадянство, що звикло у своїй історії до невдач, дивилося у початках на торговельну кооперацію недовірчивим оком, мовляв, „моя хата з краю“. Але постійна і вперта праця робить своє.

Колись ставляли перші кроки в торговлі наші церковні та читальняні спілки, за ними прийшли кооперативні, які після війни пішли повним розгоном і потягають до себе і тих невірних Томів. Десятиліття практика і сьогоднішна кріза каже, що ми в торговельній кооперації на правильному шляху, що підготовлюємо себе крок за кроком до щораз нових ділянок, тримаючися гасла: У нашій підготованости — перемога.

Чому закрито ґімназії?!

Короткий зміст промови пос. Мілени Рудницької, виголошеної на пленарному засіданні сойму 18. ц. м. над внесками Українського Клюбу в справі зачинених трьох українських ґімназій.

На вступі своєї довгої, півтора-годинної промови, пос. Рудницька звернула увагу на свідоме зволікання освітньої комісії з розглядом обговорюваного внеску. Опісля переходить до точної аналізи внеску референта цієї справи, пос. Вуйтовича з ББ., який пропонує відкинути внески Українського Клюбу з „виховавчих мотивів“, при чому детально аналізує усі арґументи п. Вуйтовича. Львину частину своєї промови присвячує б. тернопільській державній українській ґімназії (яка досі ще не реактивована) і фактами та датами збиває один закид за другим, піднесений проти тої ґімназії, доказуючи наглядно повну фантастичність і тенденційність абсолютно всіх без вімку тих закидів. Стверджує, що шкільна влада навіть не перевірювала денунціяцій, які до неї впливали та ані перед розвязанням школи ані після того не переводила ніякого слідства. Зокрема зупиняється на „кардинальному“ „арґументі“ розвязання тернопільської ґімназії, яким була пожежа в Курівцях, викликана буцімто учнями тернопільської ґімназії. Про це казав українським делеґаціям і тернопільський віцевоевода і воевода, голосили про це ПАТ і радіо, а все це навіть перед покінченням судового слідства, не то перед судовою розправою. Доказує, що ґімназистів, яких називано у тих закидах, суд звільнив від вини й кари, та й навіть не судив за Курівці, а прокуратор не зголосив навіть відклику від увільняючого присуду. Промовниця цитує усі судові справи, що були супроти учнів тернопільської ґімназії і стверджує, що від 1919 чи 1920 року ні в одному випадку не засуджено нікого з них за протидержавну діяльність, зокрема за злочин террору. Ширше зупиняється над справою „Пласту“ у тернопільській ґімназії. На підставі всього того доходить до внеску:

„Правдива причина розвязання тернопільської ґімназії інша. Вже в грудні мин. року, підчас бюджетової дебати, ми ствердили, що розпорядження шкільних властей не лежали в педагоґічній площині, лише в політичній. Оцінюючи ті розпорядження нині, з перспективи року, стверджуємо це ще раз з цілою рішучістю. Ліквідація українських ґімназій була одним із ходів уряду в реалізації його концепцій „спацифікування“ себто стероризування українського громадянства. Знаємо, що т. зв. пацифікаційна акція складалася не лише з карних експедицій, ведених відділами війська і поліції, не лише з фізичного і морального знущання над людьми, але що в її склад входило також плянове нищення майна українських громадян і українських товариств, масове розвязування культурних і господарських установ, та вкінці розвязування українських шкіл“.

„Ксьондз міністр Жонґолтовіч сказав виразно українській делеґації з Рогатина і Дрогобича, яка мин. зими інтервеніювала у нього у справі розвязаних ґімназій, що „українські ґімназії зачинено наслідком лінії, яку рішила повна влада міністрів і що лише повна рада міністрів може ту лінію змінити“. Ксьондз-міністр впевняв делеґацію, що міністр освіти нічого не може тут зробити, навіть коли би мав добру волю і був переконаний про кривду, яку заподіяно українському громадянству, тому, що не він вирішив ліквідацію шкіл і не в його силі змінити це рішення.

Кажете панове, що розвязання тернопільської ґімназії було обосноване педагоґічними мотивами, що атмосфера в тій школі була затроєна, що панував там настрій шовінізму і ненависти до Польщі. Хтож вам повірить, що на терені цілого тернопільського воєвідства нема пригожих умовин для істнування хоч би одної державної української школи середнього типу? Пригадаю, що тернопільська ґімназія була єдиною державною середньою школою з українською мовою навчання на терені тернопільського воєвідства, яка має ок. 900.000 українського населення. Від моменту розвязання тієї школи нема ні одної середньої державної школи для української молоді в цілому тернопільському воєвідстві, підчас коли польське населення, яке творить на тій території меншість, має аж 17 середніх державних шкіл, а то 12 польських державних ґімназій, 4 польські державні вчительські семинарії й одну державну промислову школу.

Нарікаєте панове, що педаґоґічний напрямок був невідповідний, що в тернопільській ґімназії множилися поважні ексцеси проти шкільної дисципліни. Отже чому впродовж кількадесяти літ свого попереднього істнування та школа виконувала своє завдання, чому виховала численні ряди заслужених українських громадян, чому раніш вийшли з її мурів лави світлих людей, людей праведних, а ніяких бандитів ані звихнених людців? Якщо для шкільної політики міродайною є опінія поліції і слідчого уряду, то з однаковою слушністю може уряд зачинити всі українські ґімназії. П. Роґовський, б. начальник виділу безпеки у Львові, сказав мин. року делеґатам Головної Управи УПТ, що всі українські школи є „гніздами бандитизму і саботажистів“. А п. Дзядош, тодішній начальник виділу безпеки тернопільського воєвідства, заповів ще в 1928 році, що „зробить порядок з тернопільською ґімназією“.

„Чи не прийшло вам, панове, на думку, що коли множаться шкільні провини, коли ці провини находять епільоґ навіть на судовій салі, то не молодь несе вину того стану, не на неї паде за це відповідальність. Вину несе виховавча система, яка відбирає українській молоді всі леґальні форми учнівських організацій, як учнівська самоуправа, як самоосвітні гуртки, як скавтінґова організація, та заганяє її в той спосіб в нелеґальні форми, які усуваються зпід контролі виховавців. Вину несе шкільна система, яка втискає в мізки і серця молоді чужий їй зміст, топче національні почування української молоді, примушує її до участи в польських національних святах та забороняє їй почитати те, що для неї велике і святе..“

(Докінчення буде.)

✝ Д-р Володимир Янович.

Жалібна книга українського народу заповнилася цього року ще одною сумною сторінкою. Котра це з черги? Чи не десята в цьому році?! Важкий рік! Важкий і виїмковий у білянсі живих національних сил, бо грубо дефіцитовий. Один по однім відійшли від нас такі пробоєві мужі нашого національного відродження як д-р І. Курівець, д-р Волод. Охримович, Мих. Галущинський, Бронислав Янів, К. Бандрівський д-р Остап Макарушка, д-р Мих. Коцюба і ще декілька. А до цілої тієї низки прибула останніми днями ще одна доймаюча втрата. Бо ось дня 23. ц. м. вночі замкнув на віки очі перший громадянин Станиславова і Станиславівщини *д-р Володимир Янович.* На станиславівській землі розвивав Покійний велику політично-організаційну, культурно-освітню та економічну працю цілих тридцять років. Був він знаменитим лікарем і в тому характері працював теж дуже інтензивно над двигненням гігієни в нашому народі на належний культурний рівень.

Пок. д-р Володимир Янович родився 1869 р. у Солотвині, богородчанського повіту. Початкову й середню освіту набув у Галичині, а медичні студії покінчив у віденському університеті. У Відні відбув військову службу та шпитальну практику. Уже там розвинув поважну працю серед української кольонії, зокремаж зорганізував робітниче товариство „Родина“. У 1899 р. осів як лікар у Стрілиськах Нових, бобрецького повіту, де заснував райфайзенку та працював крім того на просвітньому полі. Вже в 1902 р. осів як лікар у Станиславові і тут кинувся у крутіж громадської праці. Передовсім повів велику національно-освідомлюючу працю серед населення Станиславова і Станиславівщини. Скоро став політичним провідником повіту, тобто головою повітового комітету й організатором української національно-демократичної партії на Станиславівщину і був ним аж до великої війни. Російські війська вивезли були Покійника в глибину Росії. У 1918 р. перебрав у Станиславові владу в імени Української Національної Ради в українські руки.

Від 1904 р. був головою станиславівської філії „Просвіти“. Це відповідальне становище займав повних 26 років. За той час поставив він твердо на ноги всю освітню роботу в Станиславівщині, а крім того придбав для філії велику реальність з двофронтовим домом. У тій реальности добудував він офіцини, в яких ще перед війною мали приміщення „Селянська Бурса“ й інтернат для учнів учительської семинарії, а по війні містяться українська дівоча гімназія, „Селянська Бурса“ і „Ремісничо-промислова Бурса“.

Покійний працював не тільки на політично-організаційному та культурно-освітньому полі, але й на інших ділянках нашого громадського життя. Він заснував у Станиславові Т-во українських ремісників „Зорю“, „Товариство українських купців“, „Ремісничу Бурсу“, „Український Базар“, „Доставу“, що перенеслася потім до Львова, „Спілкову Пекарню“ і спілку „Фарболь“. Крім того ще в 1902 р. заснував у Станиславові філію „Сокола“, де був першим головою, і міщанське т-во „Українська Хата“ (разом з Гнатом Полотнюком). Завдяки його великій організаційно-освідомлюючій праці вдалося станиславівським українцям відібрати захоплений свого часу москвофілами „Союзний Банк“ і „Товариство руских жінок“ (засноване Наталією Кобринською). Покійний заснував теж „Українську міщанську касу“, в яку вложив значну власну готівку, поставив таким чином цю установу сильно на ноги і придбав для неї велику реальність у середині міста. Довгий час було його мрією побудувати в Станиславові великий „Народний Дім“, в якому найшлиб приміщення всі українські культурні й загально-громадські установи. За реалізацію цієї справи взявся до спілки з інж. Мироном, теж довголітнім головою „Сокола“. Пок. заснував кредитове т-во „Народний Дім“, яке спільно зі „Соколом“ набуло прегарну площу при вул. 3-го мая. На цій площі тепер прегарний будинок, де міститься саля Сокола і будинок „Рідної Школи“. Ініціятиві Покійника слід приписати і заснування дівочої бурси в Станиславові.

З наведеного бачимо, що Покійний лікар д-р Володимир Янович дуже заслужився для українського населення Станиславова і Станиславівщини, а тим самим і для всього українського народу. В анналах історії нашого національного ренесансу займе Покійний почесне місце між передовими й пробоєвими діячами Галицької Землі. Тому цілком зрозуміло, що український нарід, вдячний за все ще за життя Покійника оцінив належно й гідно всю його працю та дав йому найвище відзначення, а саме наділив його почесним членством нашого матірного товариства „Просвіта“. Земля нехай буде легкою цьому заслуженому громадянинові, а память про нього нехай переходить від покоління до покоління та нехай находить гідних наслідувачів і переємників його праці і жертвенности та самопосвяти для національно-громадських справ. Похорони Покійника відбудуться в Станиславові дня 25. грудня ц. р. в 2-гій годині пополудні з дому жалоби при вул. Шуйського ч. 12.

—o—

„Консрипція має дати правдивий образ...“

(Звідомлення з місць.)

ЯРОСЛАВЩИНА.

В селі *Ришкова Воля*, ярославського повіту, переводив конскрипцію директор школи Владислав Петрушка. А що село велике, дано йому до помочі 4 конскрипційних комісарів в особах 4 господарів поляків. Як з одної сторони Владислав Петрушка поводився коректно, так з другої комісар Тома Малець допускався разячих зловживань. Селянам, які домагалися двомовних аркушів, грозив, що як хто не виповнить по польськи аркуша, піде під наглий суд і дістане 10 літ криміналу. Коли селяни тих погроз не злякалися і в польських аркушах вписували розговірну мову українську, він заявив, що в хаті ті аркуші перепише. Прийшло до авантюри і коли Тома Малець з тими аркушами вертав до хати, Іван і Петро Холань, Петро Рапіта, Іван Ольховий і Михайло Мачуґа на дорозі ті аркуші відібрали і десь в лісі покинули. Михайло Мачуґа мав навіть палицею побити Тому Мальца. Всіх вище наведених доставлено скованих до вязниці в Перемишлі. В тій справі інтервеніював у шефа прокуратури ем. надрадник і оборонець у карних справах Дмоховський, після чого переслухано тих людей і випущено всіх, крім Михайла Мачуґи, на волю.

Після смерти Михайла Галущинського.

Заява співчуття вінніпеґського гуртка б. У. С. С.

Вінніпеґський гурток б. У. С. С., згуртованих у Т-ві „Українська Стрілецька Громада“, просить нашу редакцію видрукувати заяву співчуття, вислану Матірному Т-ву „Просвіта“ — після смерти М. Галущинського.

До Матірного Товариства „Просвіта“ у Львові.

Хвальний Виділе!

Глибоко вразила нас жалібна вістка про несподівану та невіджаловану смерть нашого улюбленого першого команданта Українських Січових Стрільців з 1914 року та голови Матірного Т-ва „Просвіта“ Михайла Галущинського. Прохаємо приняти від нас б. У. С. С. „Старої війни“ з далекої та чужої, але свобідної канадійської країни, заяву щирого співчуття для „Просвіти“, яка рівночасно з цілою многострадальною Областю мусіла болючо відчути цю велику втрату. Замість вінця на могилу Покійного Свого Команданта посилаємо свою скромну жертву 5 дол. на рятунок „Просвіти“.

Вінніпеґ, листопад 1931.

Микитюк Дмитро з І. сотні Горука, **Пушкар Федір** з ІІ. сотні Дудинського, **Мотало Семен** з ІІІ. сотні Барана, **Коренда Микола**, **Ґаба Петро** з VIII. сотні Будзиновського.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

По більшовицьких тюрмах.

РИГА. (АТЕ). **300 українців, замкнених у харківській тюрмі, оголосило голодівку** з приводу незвичайно жорстокого режіму в тій тюрмі. Частину з них вивезено в Москву в Бутирську тюрму, а звідти правдоподібно вишлють їх ще далі на північ.

—o—

Криваві вибори в Сирії.

Дня 20. п. м. відбулися в Сирії вибори до парляменту. До боротьби станули дві головні партії, одна, що признає французьку владу, а друга, націоналістична, що домагається повної незалежности краю. В Дамаску націоналісти недопустили до виборів і окружили будинки ріжних влад. Прийшло до стріляння, наслідком чого кілька осіб убито, а кільканацять ранено. Французи пустили в рух танки

—o—

Німецькі хлібороби не платять податків ані довгів.

Союз німецьких хліборобів у Східніх Прусах закликає сельнство не платити податків, рат і взагалі ніяких належитостей, тому, що хліборобство тепер не оплачується. Хто не послухає цього заклику, наразиться на бойкот.

—o—

Німеччина замовила радянське жито.

БЕРЛІН 23. XII. ПАТ. Вчора скінчилися німецько-радянські переговори, що велися в Берліні від кількох тижнів. Між іншим обговорювано справу привозу збіжа з Радянщини до Німеччини. На берлінській біржі кружить чутка, що німецький уряд замовив 100 до 200 тисяч тон радянського жита.

—o—

Грабують харчеві склепи.

БЕРЛІН 23. XII. ПАТ. Вчора вечором у ріжних дільницях Берліна були знову напади на склепи з харчевими засобами. Грабіжникам удалося втекти, заки явилася поліція. У двох випадках прийшло до стріляннини з револьверів.

—o—

Повстання курдів.

На границі Іраку вибухли заворушення курдів. Провідником курдів є шейк Гамед. Розгорілися завзяті бої.

Димісія китайського уряду.

НАНКІН 23. XII. ПАТ. Національний уряд подався до димісії. Бувший президент Чан-кай-шек вдлетів літаком до Фен-Гуа, свого родинного міста. Заступник президента намовляв членів кабінету, щоби залишились на своїх становищах, і покищо відмовляється приняти димісію. На загальну думку Чан-кай-шек виїхав тому, бо передчував, що наслідком прибуття кантонських делеґатів його партія найдеться в меншости на пленарному засіданні Куомінтану.

—o—

Манджурська комісія.

ЖЕНЕВА 23. XII. ПАТ. Союз Народів рішив вислати до Манджурії комісію під проводом льорда Літтона. В склад комісі і мають увійти: французький генерал Кльодель, бувший губернатор німецької Східної Африки Шне, американський знавець Гайнс і ґен. Альдобрандіні.

Більшовицька самопевність.

На бюджетовій сесії ЦІКА в Москві голова Совнаркому, Молотов, виголосив велику програмову промову, в якій запевнював, що пятилітній плян буде переведений в чотирох роках. Особливо промисл моторичних матеріялів і металевий осягне надвишку понад програму. При кінці четвертого року Радянщина буде зовсім сколективізована. На переведення пятилітки видано досі 54 міліярдів рублів, значить, переступлено прелімінар на 60 проц.

В справах закордонної політики Молотов заявив, що переговори з Польщею і Францією про пакт неагресії доведуть правдоподібно до успішного висліду. Також з іншими сумежними державами, як Естонією, Финляндією і Румунією, ведуться розмови про пакт неагресії.

Американський сенат приняв мораторію Гувера.

ВАШИНГТОН, 23. XII. ПАТ. Після 11-годинних бурливих нарад американський сенат приняв 69 голосами проти 12 закон про ратифікацію мораторії Гувера. Опозиційний сенатор Джонзон заявив, що оголошення Гувером мораторії всупереч конституційним формам є першим кроком до диктатури в Америці. Зате демократичний сенатор Говр зазначив, що годі повірити, щоби Німеччина платила репарації через 30 до 40 років. Німеччина не обовязана морально платити відшкодування і скорше чи пізніше відкине це шляхом перевороту. Пропоновану поправку до резолюції в справі мораторії, яка домагається ревізії версайського трактату і частинного припинення сплати довгів, відкинено.

Американський сенат про мораторію.

ВАШИНГТОН, 23. XII. ПАТ. На засіданні сенату в дискусії над проектом ратифікації забрав голос противник мораторії сенатор Джонзон, який зазначив, що сенат змушений ратифікувати мораторію під загрозою репресій і поборював пропозицію, щоби сенат радив цілу ніч, якщо буде треба для поладнання справи перед кінцем сесії. Відповів йому сенатор Бораг, що є за мораторією і ствердив, що нічне засідання не повинно нікого лякати. „Ми сиділи дома цілими місяцями, говорив сен. Бораг, наші жінки і діти мучаться в нашому товаристві“.

——o——

Гітлерівці зброяться.

БЕРЛІН, 23. XII. ПАТ. Соціялістична партія в Бравншвайзі звернулася разом з іншими республиканськими організаціями до центрального уряду з меморіялом в справі діяльности гітлерівських штурмових відділів у цій провінції. З меморіялу виходить, що гітлерівці набули в Крайензені фабрику зброї й частину будинків перемінили на касарню для штурмових відділів, які роблять ночами полеві вправи в околиці. Фабрика находиться в важній комунікаційній точці. В руки гітлерівців перейшов теж магазин зброї Меморіял накликує уряд до інтервенції.

Свято „Просвіти“ у Львові.

Концерт львівської філії „Просвіти“ ім. Шевченка.

Заходом філії Т-ва „Просвіта“ ім. Шевченка у Львові влаштовано у вівторок 22. ц. м. у великій салі Нар. Дому свято „Просвіти“, на програму якого зложилися виступи мішаного і мужеського хору під проводом п. В. Осташевського, хору питомців Духовної Академії під дир. пит. В. Жолкевича і міш. хору чит. „Просвіти“ з Жовківської дільниці під дир. радн. Т. Купчинського, симфонічної орхестри Муз. Т-ва ім. Лисенка під дир. п. В. Панасюка, дві деклямації (одна діточа і збірна рецитація „Думи про трьох вітрів“ П. Тичини у виконанні студ. драм. студії „Хмаролім“) та промова інж. М. Творидла. Концерт стояв загально на доволі високому рівені і стягнув масу нашої публики, яка виповнила велику салю по береги.

Важко сказати, котрому з хорів віддати першенство, бо всі вони виказують гарний голосовий матеріял і були дбайливо підготовлені. Широкій публиці найбільше імпонував, очевидно, муж. хор (22 співаків) під проводом п. Осташевського, що і зверхнім виглядом і способом співання нагадує зовсім колишній хор Котка. Ріжниться п. Осташевський від п. Котка тільки тим, що дозволяє собі ще довільніше інтерпретувати виконувані твори (прим. „Закувала“), з чим ніяк не можна погодитися, як і з надто частим форсуванням поодиноких голосів. Зрештою хор п. Осташевського дійсно імпонує молодими, свіжими голосами, сильною дисципліною і рідким зіспіванням. На велику похвалу заслуговує теж великий хор питомців, що відспівав з бравурою „Привіт Просвіті“ Ґерети-Ціммера та могутнє: „Мученики в Кольосею“ Laurent-a de Rillè. Знаний львівській публиці з найкращої сторони міш. хор під проводом п. Купчинського, що співав Давидовського „Світе тихий“, Степенка „Могилу“ та давно у нас невиконувані „Обжинки“ Ф. Колесси, вивязався теж якнайкраще зі свого завдання.

Оправжньою несподіванкою був вельми удатний виступ великої симфонічної орхестри під дир. п. В. Панасюка, яка відіграла складно, подекуди і з фінезією „Симфонію г-моль“ Шуберта і „Frühlingsrauschen“ Sinding-a. Виходить, що у нас може працювати постійно цілком добра симфонічна орхестра!

Інші точки (обі деклямації і промова) були добрим доповненням трохи може за довгої програми.

Свято закінчилося співом національного гимну.

І. Н.

——o——

На допомогу безробітним та убогим.

І. КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ І УБОГИМ

(Централя: Львів, вул. Кілінського ч. 3., І. пов.)

Центральне бюро Українського Комітету Допомоги безробітним і убогим подає до відома, що 18. ц. м. були підписані відпоручники Ординаріятів у п. львівського воєводи, д-ра Йосифа Рожнецького. П. воєвода приняв до відома оснування Українського Комітету Допомоги безробітним і убогим і висловив надію, що його праця буде доповненням акції Воєвідських Комітетів, отже причиниться до злагіднення нужди серед населення, яка прибирає чимраз більші розміри. При тому п. воєвода висказав деякі практичні поради і вказівки.

Рівночасно зголосили ми письменно оснування Українського Комітету Допомоги безробітним і убогим пп. воєводам у Станиславові і Тернополі.

Епархіяльні Комітети і підчинені їм органи зволять придержуватися при переводженні акції допомоги для безробітних і убогих ось таких засад:

І. ОРҐАНІЗАЦІЯ

1. ПАРОХІЯЛЬНІ КОМІТЕТИ ДОПОМОГИ.

Після відчитання в неділю або свято Пастирського Листу і після виголошення відповідної проповіди на тему христ. милосердя й любови ближнього скличе кожний о. парох негайно ширші сходини для оснування Парохіяльного Комітету Допомоги. В сходинах повинні взяти участь члени церковних брацтв, відпоручники місцевих товариств і інші діяльні особи. Сходини вибирають членів Парох. Ком. допомоги і намічують плян праці. Зокрема: а) Першим обовязком Парох. Комітету Допомоги є виготовити спис українських безробітних і убогих у громаді; в тому виказі треба помістити тільки таких безробітних і убогих, які не мають ніякого майна і ніяких засобів до життя. б) Парохіяльні Комітети приймають жертви в грошах і натурі, а також переводять у громаді збірку жертв у натурі і готівкою. в) Рішають про висоту допомоги місцевим і потребуючим доконче помочі. г) Надвижку відставляють до повітового УКД. *Комітети обовязані перевести по селах збірку жертв і розділ жертв найдальше до кінця січня, як також відставити надвижку до повітового УКД.* д) Ведуть точний виказ зібраних жертв і підмог, що, підписаний усіми членами Комітету, має бути переховаиий у парохіяльних актах, а відпис переданий до Епархіяльного Комітету.

Примітка для Парох. Комітетів у містах.

а) Парохіяльні Комітети обовязані перевести негайно збірку жертв і в міру впливів доконувати розділу підмог; з кінцем кожного місяця повинні вони передати надвижку до Повітового Комітету, а виказ до Епархіяльного Комітету.

б) Український Комітет Допомоги для міста Львова обовязують окремі постанови

2. ПОВІТОВІ КОМІТЕТИ ДОПОМОГИ.

Іменовані Преосвящ. Ординаріятами голови Повітових Комітетів Допомоги запросять негайно відповідне число осіб для уконституування Повітового Комітету і про свій склад повідомлять дотичне старосгво, а також центральне бюро УКД. Дальше будуть а) стежити, щоби в повіті повстали Парохіяльні Комітети, б) інтервеніювати в старостві в разі потреби, в) здавати звіт Епарх. Комітетові про стан акції в повіті, г) мати місце на склад жертв у натурі.

3. ЕПАРХІЯЛЬНІ КОМІТЕТИ ДОПОМОГИ.

Їхній круг ділання був поданий у ч. 40 тижневика „Мета“ і в 96 ч. „Нової Зорі“.

II. КОГО ОБІЙМАЄ ДОПОМОГОВА АКЦІЯ.

Комітети Допомоги безробітним і убогим мають на меті нести в міру засобів матеріяльну і моральну поміч: а) безробітним по містах і селах, і то не лише тим, що втратили працю, але й тим, що не можуть найти праці, одначе тільки тоді, коли безробітний не має можливости прожитку; б) голодуючим убогим, що потребують помочі, дітям, молоді, вдовам, старцям і калікам.

II. ФОРМА ДОПОМОГИ.

Парохіяльні Комітети повинні достосовувати форму допомоги до місцевих умовин, при тому треба держатися ось таких загальних засад: 1) нікому не помагати грішми, лише відповідно до потреби й можливости рільними продуктами, харчами, топливом, біллям, одягом, обувою і т. п. (вимково можна дати підмогу готівкою, напр. на оплату ліків); 2) допомогу давати тільки по попередній совісній провірці на місці кожного індивідуального випадку; 3) в першу чергу слід помагати тим родинам безробітних і вбогих, які мають дрібні діти; 4) в міру потреби зорґанізувати при школах акцію дожививлювання убогої і недостаточно віджививлюваної шкільної молоді; 5) в міру потреби й можливости зорґанізувати по містах безплатні кухні, в яких безробітні і вбогі моглиб одержати бодай раз денно теплу й поживну страву.

IV. ОБОВЯЗКИ ВСІХ ГРОМАДЯН.

Всі громадяни мають моральний обовязок по своїм силам помагати безробітним і вбогим. Жертви на ту ціль обіймають: готівку і дорогоцінні предмети, рільні продукти (збіжжя, бараболі, ярина і т. д.), харчі (мука, крупи, молоко, товщ, мясо і т. д.), топливо, одяг і обуву. Хто має змогу жертвувати такі предмети, повинен передати їх якнайскорше до Парохіяльного Комітету.

Для готівкових жертв обовязують такі норми: а) від постійних приходів постійна жертва у висоті ½ прц. місячно; б) від господарських, торговельних і фінансових установ жертва від обороту 1 прц., а від інших доходів (відсотки) 2 прц.; в) якнайдальше ідучі обмеження у всім, що не є доконечне, а зокрема слід обмежити, чи навіть цілком залишити видатки на забави, пиття алькоголю, курення і всякий інший люксус; заощаджений в той спосіб гріш треба передати на цілі Комітету; г) якщо відбувалисяб які імпрези, то треба бодай частину чистого доходу передати в користь Комітетів Допомоги; д) по змозі піст першої пятниці кожного місяця, з тим, що кошти удержання того дня передавати на цілі Комітетів.

Львів, 20. грудня 1931.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ І УБОГИМ

Центральне Бюро:

Володимир Децикевич, делеґат Митр. Ординаріяту у Львові. *о. Василь Лициняк*, делеґат Епископ Ординаріяту в Станиславові. *о. Йосиф Лучинський* ЧСВВ. делеґат Епископ. Ординаріяту в Перемишлі.

Шиpіть наш часопис!

Комуністичні заворушення в Берліні.

Берлінські комуністи рішили, мабуть на приказ Москви, недопустити до святкування Різдвяних свят. Дня 19. ц. м. напали більшою юрбою на торговицю в північній частині міста, розігнали людей, що робили закупи на свята й почали грабувати крами. Поліція дала кілька сальв на пострах і розігнала напасників. Арештовано 30 осіб, що ставили опір.

Приготування до роззбройної конференції.

ЛЬОНДОН 23. XII. ПАТ. Англійський уряд доручив своїм амбасадорам навязати контакт з урядами, при яких акредитовані, і перевести вступні розмови перед роззбройною конференцією, бо це може улекшити працю конференції. Початок конференції визначений на 2. лютого н. р.

ВАШИНҐТОН 23. XII. ПАТ. Провідником делеґації Зединених Держав на роззбройну конференцію має бути Дейвіс.

—o—

А Франція зброїться.

ПАРИЖ 23. XII. ПАТ. Сенат приняв проект закону, що уповажнює будову воєнних кораблів, передбачених у морській програмі на 1932 р. Проект принятий палатою послів 18. ц. м.

—o—

Дорога конференція.

ВАШИНҐТОН 23. XII. ПАТ. Президент. Гувер звернувся до конґресу з домаганням кредитів у сумі 450.000 долярів на кошти американської делеґації на майбутню роззбройну конференцію. Стімзон заявляє, що участь Америки в конференції є життєвою конечністю, якщо ця конференція має дати позитивні висліди. Стімзон додав, що на його думку Европі грозять нові перегони в зброєннях.

Наступ японських військ.

Як повідомляють з Мукдену, біля місце-
вости Као-Лімен прийшло до крівавих боїв
між військами, що охороняють залізничу лі-
нію, і неправильними китайськими військами.
Японська армія поступає швидко вперед. Во-
єнна акція йде в двох напрямах: на північ від
Мукдену і на південь від південно-манджур-
ської залізниці. В околицях Чінін-кай, Кан-ту
і Таку-мену розігралися бої, в яких взяли
участь піхота, артилерія й літаки.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗМІСТ ФР.-БІЛЬШ. ПАКТУ ПРО НЕАҐРЕСІЮ.

„Еко де Парі“ подає зміст французько-
більшовицького пакту про неаґресію, підписа-
ного 24. серпня ц. р. 1. уступ стверджує, що
Франція та СРСР зобовязуються взаїмно до не-
аґресії, 2. колиб на одного з контраґентів напа-
ла якась третя держава, другий контраґент зо-
бовязується бути невтральним і не підпомага-
ти напасника. 3. Франція та СРСР. зобовязу-
ються не приступати до ніякого торг. пакту,
що звернений проти одного з контраґентів, 4.
сторони зобовязуються не вести пропаганди
проти себе, не встрявати у внутр. справи, не то-
лерувати організацій, які висувають свої пра-
ва до цілости або части території, 5. спори між
Францією та СРСР. полагоджуватиме мировий
суд, 6. пакт обовязує на 2 роки, можна його ви-
повісти на 1 рік.

Проект пакту предложили Польщі, Руму-
нії, Латвії, Естонії та Фінляндії. „Еко де Парі“
твердить, буцімто польський уряд запевнено,
що фр.-більш. пакт не війде в життя, по-
ки не заключать польсько-більш. пакту.

КАТАСТРОФА У ВАТИКАНСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ.

РИМ, 23. XII. ПАТ. У ватиканській
книгозбірні трапилася вчора катастрофа. Зава-
лилися три стовпи в кімнаті Сикста V., в якій є
цінні памятки старовини. Фрески на стінах не-
ушкоджені, фрески стелі знищені зовсім. Стеля
завалилася, розбила шафи з цінними рукописа-
ми та присипала 15.000 томів книжок. Зпід зва-
лищ добули три трупи: 1 вченого та 2-ох ро-
бітників. Добутий зпід звалищ учений, це про-
фесор Маріо Ватасо. Ранених було трьох ро-
бітників. До катастрофи прийшло тому, що в
бібліотеці від довшого часу переробляли чи-
тальню, призначену для вчених, які студіюють
і роблять досліди у ватиканській бібліотеці.

Читальню цю оснував папа Лев XIII. і від
нього вона зветься Леоніна. Саля була прикра-
шена фресками Джулія Романо, що зображува-
ли події з доби Сикста V. Було там теж чимало
дарів, що їх прислали монархи в ріжних часах,
напр. дуже гарні вироби із севрської порцеля-
ни, маляхіту та мармору.

Ствердили, що підчас катастрофи ушкоди-
лися або й зовсім знищилися старі друки, ру-
кописи, між ними літопис св. Софії. Розбилися
теж дорогоцінні вази із севрської порцеляни, з
яких хрещено сина Наполеона III, Наполеона
Евзевія. Понищені столи богато золочені та ми-
стецьки різблені, дари монархів для папи. Ві-
звана з Риму пожежна сторожа усуває звалища
та забезпечує мури.

Із знищених документів лише частину мож-
на буде заступити дуплікатами. Втрати покищо
годі означити.

Берестейський процес.

(45-ий день.)

В останньому передсвяточному засіданні промовляв адв. **Рудзінський,** оборонець обв. Мастека. Він ствердив, що краківський староста запевнив був, що на конгресі не прийде до ніяких заворушень. Обв. Мастек повідомив був владу, що на конґресі буде ок. 50 тис. учасників. Чи марш. Пілсудський злякався, що аж стільки буде учасників і позволив, щоби конґрес не відбувся? Влада знала, що то не буде академія в честь уряду, а гостра його критика, всеж позволила відбути конґрес. Оборонець не хоче зменшувати політ. ролі Мастека, та стверджує, що його послування тревало 10 хвилин, бо як Мастек лише зложив присягу зараз мін. Складковський розвязав сойм. До того часу політ. роля Мастека була невелика, нині його політ. популярність величезна, та це лише завдяки Берестю і цьому процесові.

На цьому розправу відложили до понеділка.

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорущина 5.** (біля кіна „Аполльо“) поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 20—100

— **Першорядна українська фризієрня** Т. Кутковського, Львів, вул. Бляхарська 11, тел. 93—21. 1070 2-?

— **Приймаю як давніше в моїм заведенні при вул. Сикстуській ч. 17. від 9—1 і 3—6. — Насс.** 1089 1—3

— **Вісти з „УФОТО“.** В неділю, 20. ц. м. на ви-
ставці української фотографіки, голова жюрі,
д-р Степан Дмоховський відчитав список від-
значених праць; опісля роздано признання та
почесні грамоти. Перше признання одержала
картина „Юдин гріш“ (174) Д. Фіголя, якому
припала нагорода, уфундована Українським
Фотографічним Т-вом; другу нагороду, уфун-
довану Національним Музеєм, признано „Порт-
ретній студії“ (140) Я. Савки; третю від „Т-ва
Прихильників Мистецтва“ одержав М. Ляти-
шевський за „Nature morte“ (63), а четверту
від „УФОТО“ Т. Мацьків за картину „Під ве-
чір“ (72). Почесні грамоти одержали: Ю. До-
рош — „Дорога“ (44), О. Пежанський — „При
дорозі“ (128), Р. Совяковський — „Студія“
(149), Р. Лятишевський — „Цвіти“ (67), Н. Ни-
жанковський — „Перша лекція“ (100) і В. Пань-
ків — „Портрет“ (105). Крім цього виріжнено
праці О. Моха й О. Шепаровичівної. При кінці
годиться згадати, що картин О. Балицького
і С. Дмоховського, котрі входили в склад того
жюрі, жюрі не брало під увагу. Виставка потрі-
ває ще до неділі 27. грудня.

— **Для безробітних.** 21. ц. м. відбулася нара-
да фінансової секції міського львівського Ко-
мітету допомоги безробітним під кермою дир.
Ума. Президент д-р Поратинський повідомив
присутних, що Міська Каса Ощадности призна-
ла Комітетові субвенцію 50.000 зол. Опісля об-
говорили справу відновлювання фондів Комі-
тету, постановили з нагоди Нового Року випу-
стити та розпродати наліпки, навязати звязки
з т-вами вільних професій, наладнати акцію
серед фінансових установ; у порозумінні з пре-
зидією Ресторанно-Готелевої Корпорації по-
становили запровадити добровільну доплату
до рахунків у ресторанах, каварнях і гостин-
ницях.

— **Історія одного пашпорту на Волині.** Студ.
мед. Мартинюк Т. як звичайно кожного року
брав пашпорт без перешкод в Рівному і виїздив

Біржа.

Американський долар 8·90·00—8·90·50, канадійський долар 7·60·00—7·70·00, чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінг 1·12·00—1·14·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·00, швайцарський франк 1·73·50—1·73·80, фунт штерлінгів 30·00·00—31·00·00, радянський червінець 0·0?·0·00, німецька марка 2·11·80—2·11·85.

на студії до Женеви. Того року його прохання староство відкинуло, він вніс рекурс до воєвідства і там відкинули, хоч до кінця студій лишалось йому тільки один семестр. На питання яка в цьому причина, була відповідь: „урядова тайна“. Остаточно з великим трудом і то на відповідальність батька видано пашпорт, але заки видано, то М. Т. мусів підписати декларацію під диктат п. старости, що в Женеві не буде належати до Т-ва українських студ. „Україна“ і не буде брати участи в діяльности цього т-ва. Внаслідок цього М. Т. стратив два і пів місяця заки одержав пашпорт, а тим самим і семестр. Коментарі зайві.

— **Гарно позолочував.** Львівська поліція арештувала 50-літнього золотаря Дав. Крепковича (Шумлянських 5), який позолочував і посріблював металеві перстені, бранзолєтки, нашийники, а потім їх заставляв у Монс Піюс, Міській Касі Ощадности, Банку Гіпотечнім. Заставляв щодня в іншій установі та самособою не викуплював. Обман виявився щойно, як на ліцитації хотіли продавати ті невикуплені застави.

— **Заборонено „новорічне“ для листарів** Мін-ство почт і телеграфів розіслало до всіх
дирекцій почт у Польщі обіжник із приказом,
щоби з нагоди недалекого Нового Року звер-
нути увагу та пригадати листарям, що є забо-
рона брати т. зв. новорічне, бо це не відповідає
чести державного службовця.

— **І прошаків треба берегтися!** У Лодзі до ха-
ти 50-літньої Черніковоі застукала прошачка.
Коли Чернікова давала прошачці гроші, ця мо-
лотком ударила Чернікову в голову, а потім но-
жем пробила шию. Коли вже прошачка із на-
грабленим добром хотіла вийти, надійшла доч-
ка Черніковоі, задержала прошачку та переда-
ла її поліції. Це 29-літня Степковська з Белян.
Стане вона перед наглим судом.

— **Під замітом убивства** арештувала поліція
трьох селян з Молошковець, яворівського пові-
ту, відставила їх до перемиської тюрми; у най-
ближчий понеділок мають вони станути перед
наглим судом. Підклад справи такий: Кривань
адоптував свого пасерба Івана Міхну та записав
йому своє майно. Міхна хотів заволодіти май-
ном і тому постановив „позбутися“ Криваня.
Допомогли йому за обіцянку нагороди Андрій
Палюх і Теодор Рибій. Злочин викрила поліція;
вбивники признялися.

— **Ще про родинну трагедію у Львові.** Таєм-
не тло родинної трагедії залізничника Островки
розяснили трохи зізнання 7-літн. Данусі Лянг-
нер. Вона оповідає, що одна з вбитих донечок
Островки — Чеслава сказала їй день перед зло-
чином: „Сьогодні бачимось в останнє, бо мама
погрожує, що нас убе...“

— **З краєвої хроніки.** Необережно обходився
з набитим крісом Степан Максимчук у Золото-
му Більчу, борщівського повіту, куля вбила
Василину Бицик. — Пожежа знищила хазяй-
ство Андрія Гульчака в Білокриниці, підгаєць-
кого повіту, шкода сягає 3.500 зол. Причиною
пожежі необережність. — В Залісю, борщів-
ського повіту, згоріло господарство Осипа
Гільтая, шкода 3200 зол. — Громадська рада
Стрия вирішила купити сикавку італійського
виробництва „Фіят“ і відкинула оферту поль-
ської ф-и „Урзус“. Староста завісив ухвалу; за
купівлею польської сикавки голосували поля-
ки й 2 жиди. — На ріці Стрий у Крушель-
ниці вибудували 126 м. міст, це наладнає
звязок Синевідська та Дрогобича. — У Мо-
стиськах арештувала поліція трьох підозрілих
у підрібці 100-золотівок.

— **По широкому світі.** 14. грудня було в Англії 2,572.602 безробітних, у Німеччині 5,349.000. — В Іраку було 24 вбиті та 39 ранених у битві з курдами. — Сина провідника індійського конгресу засудили за підмову до спротиву владі — на 9 місяців тюрми. — Японія обмежує довіз із закордону. — Від 31. грудня починається мораторія на Угорщині. — На похорони свого брата до Міляно виїхав Мусоліні, щоби брати участь у приготуваннях. — Міс Францією на 1932 рік вибрали Лену Кесон де Суза з Нікеї. — Згоріла середина замкового будинку у Штудгарті; дорогоцінні зразки мистецтва врятовані.

— **Бродяга Будеґен.** На березі каналу з Нанту до Бресту співробітник часопису найшов дикуна-бродягу Пера Будеґена. Лице його поросле довгою бородою, волосся спадає косами на плечі. Вже 6 літ живе він, як монах у печері, що її вибудував у скелі. Щойно зловлену рибу дав він співробітникові часопису. Коли той хотів заплатити, — сказав бродяга: „Рибу даю друзям, а грошей не беру, бо мені їх непотрібно. Хліба не їм, масла й соли не вживаю, печу рибу на розжарених камінях. Сірників не потребую, вогонь добуваю своїм способом: іскрою з кременя підпалюю сухий торф. Вудку до рибовлі сплітаю з свого волосся“. Бродяга має 49 літ. Пробув цілу війну на фронті, був у полоні. Опісля вернувся до своєї сімї. 1925 р. покинув родину, залишив їй своє майно та пішов „у світ“. Довго спав під голим небом, щоби поліція не перебила його скитальства, — збудував свою печеру. На пращання сказав: „Я нікому не подаю руки“.

— **Чемний грабіжник.** У парку Парижа „Сен-Клю“ проходжувався гарно одітий рентієр. Над вечором приступив до нього грабіжник і під грозою револьвера домагався, щоби віддав йому свою мошонку. Рентієр поклявся, що має всього кілька франків. Чемний грабіжник поклонився і відійшов зі словами: „Всі бідують у час кризи! Прощавайте!...“

— **Скільки часописів у світі?** Перше місце числом своїх часописів занимає — Німеччина: 3,533, друге — Зединені Держави: 1942, третє — Франція: 1500. В Англії є лише 255 щоденних часописів. Числом часописів до населення на першому місці стоїть Швайцарія (506 часоп.), — в якій припадає один часопис на 8.000 людей, на другому Данія (272) — на 13.000 мешканців, на третьому Німеччина — на 18.700 мешканців, Зединені Держави на 61.000 людей. Найбільший на світі наклад має льондонський „Дейлі Мейль“ — 2,000.000 примірників. Так виглядає лише щоденна преса чужини, рівномірно розбудовані там теж тижневики, місячники та інші журнали — зріжничковані на окремі ділянки життя, призначені для окремих гуртів громадянства. Нас в Галичині й Волині є 7,000.000 українців, маємо 2 щоденники. Підраховуючи їхній наклад до числа можливих читачів, одержимо сумні підсумки: 1 часопис на 1000 читачів, один щоденник на 3,500.000 мешканців... Коли порівнати це з підсумками розвитку чужинецької преси хоч би з „останнім“ вислідом — один часопис на 61.000 людей у Зединених Державах — належало би нам розпоряджати найменш 120—130-и щоденниками. Покищо далеко ще до здійснення цього „астрономічного“ на наші обставини — числа..

— **Особисті вісти.** Дня 19. грудня ц. р. відбулася в Ягайлонськім Університеті промоція п. Ольги Девоссер на маґістра фізичного виховання.

З кіна.

КІНО „ЛЕВ“: **„МАРАДУ“.**

Так має називатися якась фантастична закутина східного Борнео, де в пралісі, наче в твердині живе магараджа. Де є чорний магараджа там мусить бути біла жінка, а там, де з цього виходить однобічна любов мусить бути теж оборонець жіночої чести. Та фільма замітна не сюжетом, а картинами з хижаками. Боротьба людей із крокодилями, давуном і тигром вистарчить навіть на найсильніші нерви спрагнені „сильних вражінь“. Завязка та розвязка — небанальні. Вибух вулькану подобає на знимку з природи і імовірно є це знимка автентична.

КІНА „КОПЕРНИК“ І „МАРУСЕНЬКА“: **„НЕ ГРІШИ, ЖІНКО“.**

Фільма могла би мати кращий, не такий бульварний заголовок, бо заслуговує на це вповні. Кращий був би „Місс Европа“. Є це історія гарної дівчини, яка завдяки своїй красі замріяла одного дня про міліони та славу, а покохала бідного хлопця-друкаря. Сюжет, його виведення, добір артистів і технічний бік фільми стоять високо понад пересічним рівнем; фільма безумовно цікава.

—o—

СПОРТ.

ГАКІВКА

Львів, 21. XII. Академічна ґімназія—III. державна ґімназія 4:1 (0:0, 1:1, 3:0).

При Головній держ. ґімназії (бувшій Академічній) зреорганізувався спортовий гурток (УСК), який покликав до життя майже всі плекані серед нас ділянки спорту. Між іншим повстала і дружина гаківки, яка свій перший виступ закінчила почесною перемогою над минулорічним мистцем середніх шкіл Львова.

На грище „Світезі“ виступила наша молода дружина в такому складі: Назар, Нагірний, Скрипій, Лішинський, Труш Роман, Бучацький та Горбань. По двох рівнорядних частинах гри надає наша дружина у III. терції швидке темпо та добуває троє рішаючих воріт. Найліпші: воротар Назар, Труш і Лішинський, які добули по 2 воріт.

Україна—Погонь.

Перші змагання України за мистецтво А-кл. відбудуться в пятницю (25) на „Ґданську“ (кінець Листопада) в год. 12. вполудне. Противником України буде Погонь.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 23. XII. п. р. за масло експортове та десерове пріма 3·40 зол., за літру молока 24—25 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 6·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ.

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун“ (саля Ремісничої Палати Стрілецька площа ч. 7):

Пятниця, 25. XII., год. 7·30 веч. **„Сараєво“** — сензаційна драма на 5 дій Брандовського Премєра.

Субота, 26. XII., год 7·30 веч. **„Ой не ходи Грицю“**. Виступ арт.-співака Мих Островерхи.

Неділя, 27 XII., год. 3·30 попол. **„Еспанська муха“** — фарса на 3 дії.

Неділя, 27. XII., год. 7·30 веч. **„Хата за селом“**

Білети можна купувати скорше в Народній Торговлі. Ціни місць знижені: вечором від 1 до 3 зол., пополудні від 50 сот до 2 зол.

Великий Міський Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Пятниця, 25. грудня, в годині 8-й веч. „Граємо оперетку“, музична комедія Васари, музика Лі Кондора.

Кіна

АПОЛЬО: „Велика туга“ (Каміля Горн, Анні Ондра, Ліль Даґовер, Ольга Чехова, Гарі Лідтке, Конр Файдт, Шлетов Кортнер).

КАСИНО „За кратками“ (Льорель і Гарді), комедія в 10 днях

КОПЕРНИК: „Не гріши, жінко!“

ЛЕВ: „Мараду“ (екзотична фільма).

МАРУСЕНЬКА: „Не гріши, жінко!“

МІРАЖ: „Він або я“ з Гарі Підем“.

ОАЗА: „Співак гір“.

ПАН: „Король прошаків“.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Любовник о півночі“.

ПАСАЖ: Звукова фільма „Сеньор Амерікано“ (Кен Мейнард) і додатки.

ПРОМІНЬ: „Бруковий метелик“.

СОНЦЕ: „Пат і Патахон — подорожні зайцем“

СТИЛЕВЕ: „Король Парижа“ (Ів. Петрович).

УЦІХА: „Пат і Патахон у Люна-Парку“.

ХИМЕРА: „Особиста секретарка“ та звуковий додаток „Мікі“.

Програма радіо.

Пятниця 25. грудня 1931.

Лайпціг (259,3) 18·30 Опера. **Брно** (341,7) 18·00 Колядки. **Льондон** (356,3) 21·30 Концерт. **Гельсінґфорс** (368,1) 19·00 Концерт. **Гамбурґ** (372,2) 20·00 Концерт. **Букарешт** (394,2) 18·25 Танкова музика. **Сотенс** (403,8) 20·45 Концерт. **Берлін** (419) 15·00 Пісні. **Рим** (441,2) 17·30 Концерт. **Лянґенберґ** (472,4) 14·30 „Артисти в час кризи“. **Прага** (486,2) 15·00 Опера. **Міляно** (500,8) 21·00 Концерт. **Брюселя** (508,5) 18·00 Концерт. **Відень** (516,4) 18·30 „Автом із Індії до Европи“. **Рига** (524,5) 17·00 Концерт. **Мінхен** (532,9) 16·35 Пісні. **Будапешт** (550,5) 17·00 Хор. **Харків** (937,5) 16·00 Концерт. 16·45 Вечені перед мікрофоном. 17·00 Концерт. 18·30 „Радянське мистецтво“. 19·30 „Здобутки техніки“. 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 14·00 Концерт. **Осльо** (1083) 21·30 Пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця 25. грудня 1931.

Львів (380,7) 15·30 Кутик недужих. 16·00 Колядки Марусі. 16·30 Програма для старшої молоді. 17·30 Концерт. 18·30 „Краківська шопка“. 18·45 Концерт. 20·00 „Та третя“. 20·45 Концерт. 22·00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Наддніпрянський Український Театр дир. П. Карабіневича.

РАДЛОВ.
25. XII. „Вихрест“.
26. XII. „Барон Циганів“.

ЖАБНО.
27. XII. „Гриць“.
28. XII. „Ава“.
29. XII. „Вій“.

РАДОМИСЛЬ.
30. XII. „Ава“.
31. XII. „Барон Циганів“.
1. I. „Воскресення“.

МЕЛЕЦ.
2. I. „Гейша“.
3. I. „Ава“.
4. I. „Барон Циганів“.

КОЛЬБУШОВА.
5. I. „Вій“.
6. I. „Маруся“.

Театр прийме піяніста і сопрано та тенорів.

„Заграва“ український театр під адм. І. Волощука.

УСТРИКИ ДОЛІШНІ:
25. XII. „20 днів тюрми“.
26. XII. „Для щастя“.
27. XII. „Запорожець за Дунаєм“.

В своїм „Турне“ в коротці загостить Театр до Самбора, Дрогобича, Стрия, Калуша, Станиславова і Коломиї. Театр має власну орхестру, власні костюми і технічний табор.

Ялинки „Рідної Школи“ продавати мемо перед українськими Святами при наших школах. — Пов. Союз Кружків „Р. Ш.“ у Львові. 1093 1-2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів Ринок 10